

הַמַּעֲיָן

בתוכן:

- 3 ..... 'עד מִתִּי? / דבר העורך.....
- 4 ..... 'כלו מִתִּי מדבר' / הרב ד"ר איתמר ורהפטיג.....
- 11 ..... מקומות קדושים בזמן איסור הבמות / הרב משה גרינהוט.....
ייעוץ לייעול תהליך הקרבת הקורבנות בבית המקדש השלישי /
- 26 ..... פרופ' זהר עמר והרב יהודה קרויזר.....
- 33 ..... לימוד תורה ופסיקה תחת אש / ד"ר משה ארנוולד.....
- 44 ..... גבולות חובת הציות של ילדים כלפי הוריהם / אריאל ביר.....
- 55 ..... המהות של הגימטרייה / פרופ' עלי מרצבך.....

הלכה ואקטואליה

- 69 ..... רב יישוב כחבר כיתת הכוננות היישובית / הרב ינון קליין.....
גיור קטנים מבתיים חילוניים: בירור המציאות ההיסטורית סביב להוראות
- 83 ..... רבי משה פיינשטיין זצ"ל / הרב ארי יצחק שבט.....

תגובות והערות

- עוד בעניין קדושת שביעית בפירות גויים וחרם מרן הבית יוסף / הרב פרופ'
שלמה זלמן הבלין; "פשטא דקרא" במשנת החזון איש: הערה משלימה / הרב
פרופ' נריה משה גוטל; עוד בעניין דרך חלוקת הכתובה לשלוש נשים / הרב
ד"ר שמחה גרשון בורר.....

על ספרים וסופריהם

- 108 ..... האנציקלופדיה התלמודית והמחקר התלמודי / הרב אורי רדמן.....
ביקורת על 'רשימת הספרים ומחבריהם' שברמב"ם מהדורת פרנקל /
- 126 ..... הרב ח' אליעזר אשכנזי.....
- 137 ..... נתקבלו במערכת.....
- 160 ..... רשימת המאמרים בכרך סד [תשפ"ד, גיליונות 250-247].....

המשתתפים בגיליון זה:

ד"ר משה ארנוולד, כרמי צור 9040000.moserenvald@gmail.com
הרב ח' אליעזר אשכנזי, מונטריאול, קנדה. chaim4262@gmail.com
Rav C. E. Ashkenazi, 6310 Ave Mountain sights, Montreal QC, H3w2z3, Canada
הרב ד"ר שמחה גרשון בורר, רבי עקיבא 36, מודיעין עילית 7183836.sgbmzm@gmail.com
אריאל ביר, עמק החולה 76, מודיעין 7170399.arielbier@gmail.com
הרב פרופ' נריה משה גוטל, ר"ח ויטל 18, ירושלים 9547018.n0526071671@gmail.com
הרב משה גרינהוט, נוה יעקב 48, ירושלים 9735063.moshegreenhut@gmail.com
הרב פרופ' שלמה זלמן הבלין, פנחס קהתי 20/9, ירושלים 9546524.avlin7@gmail.com
הרב ד"ר איתמר ורהפטיג, דרך מצפה נבו 56, מעלה אדומים 9841041.warhafi@neto.net.il
פרופ' עלי מרצבך, שילה 4483000.merzbach@macs.biu.ac.il
פרופ' זהר עמר, נוה צוף 7194500.amarzoh@gmail.com
הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, שעלבים 9978400.wso@shaalvim.co.il
הרב ינון קליין, גבעת אסף, פסגות 9062400.yinon.klein@gmail.com
הרב יהודה קרויזר, מצפה יריחו 9065100.yehudakro@gmail.com
הרב אורי רדמן, עמק איילון 16 ת"ד 2365, שוהם 6083516.urired@walla.com
הרב ד"ר ארי יצחק שבט, כוכב השחר 9064100.arishvat@gmail.com

* * *

'המעין' - כתב עת היוצא לאור ע"י מכון שלמה אומן שע"י ישיבת שעלבים

מיסודו של 'מוסד יצחק ברויאר' שע"י פועלי אגודת ישראל

מייסד (תשי"ג) ועורך: פרופ' מרדכי ב"ר יצחק ברויאר
עורך אחראי (תשכ"ד-תשס"ב): ר' יונה עמנואל
תנצב"ה

המערכת: הרב שמעון שלמה גולדשמידט, אלון שבות | הרב מיכאל ימר, שעלבים
הרב בועז מרדכי, נריה | פרופ' זהר עמר, נוה צוף | יהודה פרוידגר, ירושלים
העורך: הרב יואל קטן, מכון שלמה אומן, ישיבת שעלבים 9978400

טל': 08-9276664; פקס: 1538-9276664; דואר אלקטרוני: wso@shaalvim.co.il
למינויים, וכן למינויים אלקטרוניים ללא תשלום, נא לפנות למכון שלמה אומן

© כל הזכויות שמורות

עַד מְתִי?

לעיתים האדם עוצר במקומו, ושואל את עצמו, או עדיף את ריבונו של עולם, מה יהיה? 'עד מתי?' המצב הזה אינו יכול להימשך כך, ואיני רואה בעיניי שום פתרון באופק. כמה זמן יימשך הכל כפי שהוא עכשיו? עד מתי? והנה בעשרות מקומות נשאלת בתנ"ך השאלה הזו 'עד מתי', כל פעם בהקשר אחר. בפרשת בא (שמות י, ג) שואל משה את פרעה בשם ה' 'עַד מְתִי מֵאֲנִי לְעֵנַת מִפְּנֵי, עם ישראל סובל ואתה סרבן גאולה והמצב הזה לא יכול להימשך. ובספר מלכים (מל"א יח, כא) שואל אליהו הנביא את אחיו 'עַד מְתִי אַתֶּם פֹּחֲחִים עַל שְׁתֵי הַסְּעָפִים?' אי אפשר להמשיך כך, ובאתי עכשיו בשם ה' לשנות את המציאות מיסודה. ולאחר כמה דורות אומר ירמיהו בנאום לאומה (לא, כ-כג) 'הֲצִיבִי לָךְ צְאִינִים שְׂמִי לָךְ תִּמְרוּרִים שְׁתִי לָבֶדֶד לְמִסְלָה... עַד מְתִי תִתְחַמְּקִין הַפֶּת הַשׁוֹבֵבָה!' עם ה' חייב לצאת מהמסתור הפאסיבי שבו הוא 'תקוע' ולשוב לארצו ולתורתו, וה' מבטיח שאז 'עוֹד יֵאמְרוּ אֶת הַדְּבָר הַזֶּה בְּאָרֶץ הַיְהוּדָה וּבְעָרֶיהָ בְּשׁוּבִי אֶת שְׁבוּתָם - בְּרַכְךָ ה' נְוֶה צֶדֶק הָרַקְדָּשׁ'. ושם, בנבואה שנשמעת ממש אקטואלית, אומר ירמיהו (מז, 1-10): 'לְשֹׁדֹד אֶת כָּל פְּלִשְׁתִּים, לְהַכְרִית לְצָר וּלְצִדּוֹן כָּל שְׂרִיד עֹזֵר, כִּי שִׁדְד ה' אֶת פְּלִשְׁתִּים... בָּאָה קְרָחָה אֶל עֲזָה... עַד מְתִי תִתְגַּוְּדִי, הוּי חֶרֶב לָהּ עַד אָנָּה לֹא תִשְׁקָטִי'. והנביא זכריה (א, יב-טז) מביא את דברי המלאך השואל את רבש"ע 'עַד מְתִי אַתָּה לֹא תִרְחַם אֶת יְרוּשָׁלַם וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה?... וַיַּעַן ה' אֶת הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי דְבָרִים טוֹבִים, דְּבָרִים נְחֻמִּים... קְנֵאתִי לִירוּשָׁלַם וּלְצִיּוֹן קְנֵאתִי גְדוּלָה, וְקֶצֶף גְדוֹל אֲנִי קֹצֵף עַל הַגּוֹיִם... שְׁבֹתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים, בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת'. ובתהלים (עד, י): 'עַד מְתִי אֶלְקִים יְחַרְףְּ צָר, יִנְאָץ אוֹיֵב שְׂמֹךְ לְנִצָּחַ'. ושם אחרי הבקשה שה' אל נקמות יופיע נאמר (צד, ג) 'עַד מְתִי רְשָׁעִים ה', עַד מְתִי רְשָׁעִים יַעֲלֹזוּ! ואומר המדרש (בראשית רבה בראשית ב, ג): 'רוּחַ אֱלֹקִים מֵרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם, אִמֵּר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד מְתִי יֵהָא הַעוֹלָם מֵתְנַהֵג בְּאִפְלֵהָ תְבוּא הָאוּרֵה! וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יֵהִי אוֹר זֶה אֲבִרְהָם... וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאוֹר יוֹם זֶה יַעֲקֹב, וּלְחוֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה זֶה עֵשׂו, וַיְהִי עֶרֶב זֶה עֵשׂו, וַיְהִי בֹקֵר זֶה יַעֲקֹב, וַיְהִי עֶרֶב - עֶרְבוּ שֶׁל עֵשׂו, וַיְהִי בֹקֵר - בֹּקֵרוֹ שֶׁל יַעֲקֹב...'

עוד מעט ימלאו עשרה חודשים למלחמה המסובכת שאנו נמצאים בעיצומה, שמלווה בקשיים גדולים מבית ומחוץ, ואיש לא יודע לומר 'עד מתי'. אנו מאמינים בני מאמינים שכל זה הוא משלבי הגאולה, מהקשיים האחרונים של 'ראשית צמיחת גאולתנו', ובעז"ה נשמע כולנו בשורות טובות בכל העניינים, 'דברים טובים, דברים נחומים' בשבוע ה' את שיבת ציון ברחמים הגיליון הזה, הגיליון ה-250 של כתב העת 'המעין', לא זכה להיות גיליון חגיגי. הוא מוקדש בצער עמוק ובאבל כבד לעילוי נשמת שלושת תלמידי שיעור ג' בישיבה הגבוהה בשעלבים שנפלו יחד לבלי שבת פרשת נשוא בקרב ליד רפיח. רגע אחד עוד למדו ונלחמו וקדשו את שם ה' בחייהם, וברגע אחד וכבר אינם, כי לקח אותם אלוקים. ברכת נחמה למשפחותיהם ולחבריהם ולכל בית ישיבת שעלבים. אל נקמות ה'.

לפני מאה ועשר שנים, בתשעה באב תרע"ד, השתנה העולם כולו בעקבות פתיחת מלחמת העולם הראשונה, המלחמה שעליה אמר מרן הרב קוק את דבריו המפורסמים 'כשיש מלחמה גדולה בעולם מתעורר כח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים. הרשעים נכחדים מן העולם, והעולם מתבסס...' איפה היה אז עם ישראל ואיפה הוא היום, איך נראתה אז ארץ ישראל ואיך היא נראית היום, וגם עולם התורה פרח וצמח מאז. אבל עוד ארוכה הדרך, 'ואתה ה' עד מתי? ובנחמות ירושלים שתיבנה במהרה בימינו ננוחם.

הק' יואל קטן, העורך